

Door op het verkeerde pad

Tamelijk veel is geschreven over het onderwerp criminaliteit en migranten. De lijst nota's, rapporten en onderzoeksverslagen over de materie is dan ook behoorlijk lang. Het beeld is nagenoeg duidelijk: Turkse jongeren zijn niet of nauwelijks oververtegenwoordigd bij politie, justitiële tehuizen en bij de kinderbescherming. Surinaamse leeftijdgenoten, vooral Creoolse jongeren, zijn hierbij licht oververtegenwoordigd. De Antilliaanse en de Marokkaanse jongens zijn daarentegen zwaar oververtegenwoordigd.

Bij de passage over de achtergrond van de Marokkaanse groep, meldt Ed Leuw in zijn WODC-rapport 'Criminaliteit en etnische minderheden' (1997), het volgende: "Bijna driekwart van een landelijke steekproef bij Marokkanen tussen de 15 en 24 jaar heeft geen afgemaakte opleiding na het basis-onderwijs. Bijna de helft van de niet-schoolgaanden in deze groep is werkloos."

Zorgwekkende cijfers die tot wanhoop moeten leiden. Als je de verbittering hieraan toevoegt, die het gevolg is van het groeiend gevoel van afwijzing door de ontvangende samenleving, dan is de profetische uitspraak van Rabotopman Wijffels (5 oktober 1994) goed te plaatsen: "Uit wanhoop en verbittering zullen velen overgaan tot werken in het zwarte circuit en anderen zullen via misdaad hun inkomen proberen te verhogen."

Een belangrijke vraag die zich aandient is of de vele interventie- en preventie-programma's die thans zijn of worden opgezet, het antwoord zijn op het gesignaleerde probleem. Het belang van deze vraag neemt toe in het licht van de volgende gegevens. De laatste zes jaar is een sterke toename van het aantal allochtonen in Nederland geconstateerd. In deze korte periode is hun aantal met 26 procent gestegen. Daarnaast heeft zich juist bij de Marokkaanse bevolkingsgroep de sterkste toename voorgedaan. Hun aantal is met circa eenderde toegenomen tot ongeveer 226.000. Terwijl bijna 40 procent van alle Marokkanen jonger is dan 15 jaar. Terug naar de huidige vele program-

ma's. Het valt mij op dat daar waar het gaat om registreren en analyseren van gegevens, de meeste rapporten een gedegen en betrouwbare beeld geven. Als het gaat om voorstellen in de richting van uitwerking van mogelijke oplossingen, bespeur ik nog steeds de beperking van de culinaire verslaggever die een bespreking wilde wijden aan gekookte artisjokken terwijl hij niet wist hoe je die moet eten (wel of niet pellen, de blaadjes opeten of weggoien).

Men toont zich uitermate hardleers in de Lage Landen. In HP/De TIJD van 21 maart 1997 is aangetoond dat nagenoeg consensus bestaat over "het failliet van het allochtonenbeleid". En toch gaat men onverstoord door op het verkeerde pad. Het gaat hier om een mentaliteitskwestie. Nog steeds worden door de overheid uitsluitend gelijkgestemden geraadpleegd en ingezet. Het beste recept om de geringste vernieuwing niet toe te laten. Nog steeds wordt het wezenlijke verschil tussen belangenbehartiging en deskundigheid niet onderkend. Nog steeds is men doodsbenauwd voor een conflict. Terwijl een conflict, mits goed gehanteerd, constructief kan zijn in de zin van ontdekking van elkaars mogelijkheden, beperkingen en toegevoegde waarde.

Het is ook geen wonder dat er weinig beweging zit in de benodigde mentaliteitsverandering. De 'decision makers' zijn in de regel geen lid van de bevolkingsgroep om wie het om gaat. En zo geschiedt dat politici, beleidsmakers, auteurs en onderzoekers met alle goede bedoelingen, hun eigen normen en waarden toeschrijven aan de doelgroepen die zij bereiken. Een overigens volkomen normaal psychologisch verschijnsel. Het staat alleen de effectiviteit in de weg, in de zin van het bereiken van wat je beoogt.

Om maar één enkel voorbeeld te noemen. Mustafa's gedrag en handelen wordt meer en sterker bepaald door wat ik in mijn boek 'Interculturele communicatie' extern geweten heb genoemd.

Nico, de bedenker van zo'n behandelprogramma, gaat daarentegen meer uit

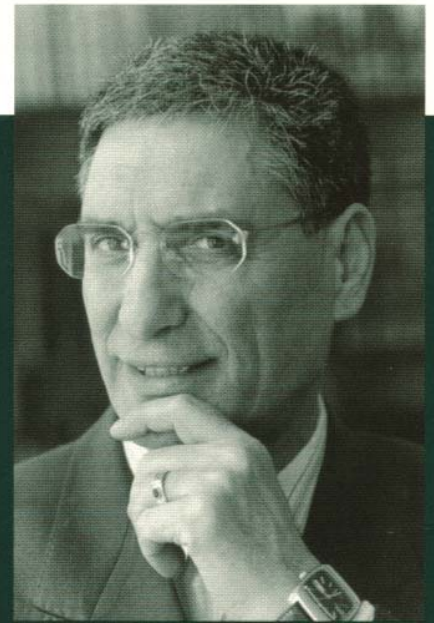

Foto: Ioge Yspeert

van intern geweten. Hierop zijn ook alle regels en voornemens gebaseerd. Twee systemen die elkaar niet kunnen bereiken en zelfs elkaar uitsluiten. Het zijn de roker en de niet roker in één en dezelfde coupé.

Mijn inschatting is dan ook: alle goede bedoelingen ten spijt, verwacht geen opzienbarende gunstige resultaten. Geldt dit ook voor de komende generaties? Mijn antwoord is ja, tenzij men twee behoorlijke operaties pleegt:

1. Jonge (aanstaande) ouders inwijden en trainen in 'Opvoeding van kinderen, hou doe je dat?'. Hen leren dat 'Een kind in handen van een opvoeder is als leem in handen van een kunstenaar' (Hebreeuws gezegde). Gelet op het belang van de zaak zou deze operatie geen vrijwillig karakter moeten hebben. Hier zie ik een taak voor de overheid.
2. Vanaf zeer jonge leeftijd kinderen leren sociaal competent te zijn. Hoe om te gaan met conflicten, woede, teleurstelling, pesterijen, tegenslag... Ook dit onderdeel dient een structurele plaats te krijgen. Het school-programma leent zich hier uitstekend voor. Voor beide operaties zijn al sinds enkele jaren volledig uitgewerkte en uitgetest programma's voorhanden.

David Pinto,
directeur Intercultureel Instituut te
Amsterdam